

P R O T O C O L

**Modernisering van het
Europees Verdrag voor de
Rechten van de Mens**

Toelichting:

Waar het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) ooit is opgesteld om te waken over de fundamentele rechten van Europese burgers, is de interpretatie van het Verdrag inmiddels zodanig opgerekt dat bijna elke juridische kwestie door het Hof kan worden behandeld. Deze verschuiving is te zien van klimaatbeleid tot sociale kwesties en ook binnen het migratiedossier. Landen bijten hun tanden stuk op opgerekte interpretaties van het Verdrag in hun zoektocht naar antwoorden op de migratieproblematiek. Negen Europese landen luiden hierover voor de zomer de noodklok in een brief aan het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).¹ Het EHRM lijkt verworpen tot een vierde beroepsinstantie voor migratiezaken waar toelatingsbeleid dat de samenleving werkbaar dient te houden, afgezwakt wordt.²

In 1950 werd het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens ondertekend door 12 (inmiddels 46) lidstaten van de Raad van Europa. Burger- en mensenrechten werden hiermee internationaal juridisch verankerd en door het Europees Hof van de Rechten van de Mens gehandhaafd, zodat de gruweldaden van de Tweede Wereldoorlog nooit opnieuw konden gebeuren. Het Verdrag was tevens een manier voor West-Europa om zich te onderscheiden van autoritaire regimes in het Oostblok.

Hoewel oorspronkelijk dus bedoeld als noodrem is het EVRM met de tijd verworpen tot een motor voor verandering en nieuw beleid, erkennen zowel voorstanders als critici.³ Het Hof breidt daarbij steeds meer de reikwijdte van een aantal grondrechten uit, bijvoorbeeld op migratiegebied. In de zaak Soering tegen Verenigd Koninkrijk (1989)⁴ werd voor het eerst geoordeeld dat de uitzetting van een persoon onrechtmatig is zolang het risico bestaat op schending van artikel 3 EVRM (verbod op onmenselijke of vernederende behandeling) in het ontvangende land. Daarmee werden landen voor het eerst ook indirect verantwoordelijk voor wat er elders zou kunnen gebeuren. Maar ondertussen is ook de betekenis van wanneer sprake is van een schending van dit artikel steeds verder uitgebreid. Door de combinatie van die twee, kunnen bewezen criminele asielzoekers vaak uitzetting vermijden als er een mogelijk risico bestaat op schending van artikel 3 EVRM, hetgeen de grootste doorn in het oog is van de negen landen in hun brief aan het Hof. Daarbovenop komt dat oorlogsmisdadigers en verdachten van deelname aan terroristische organisaties om diezelfde reden in Nederland oog in oog komen te staan met hun slachtoffers uit het land van herkomst.⁵ Vrij Nederland sprak in 1997 van minstens 35 Afghaanse oorlogsmisdadigers die asiel hadden aangevraagd en vrij rondliepen.⁶ Trouw meldde in 2023 dat er tussen de 50 en 100 Syrische oorlogsmisdadigers in Nederland op vrije voeten waren.⁷

---

¹ https://www.governo.it/sites/governo.it/files/Lettera_aperta_22052025.pdf

² <https://doorbraak.be/de-eu-mag-zichzelf-niet-blootstellen-aan-chantage>

³ https://njcm.nl/wp-content/uploads/2021/03/2.-NTM-46-1_Lawson_Het-EVRM-als-motor-voor-verandering_pdf-g-1.pdf

⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57619>

⁵ <https://www.hrw.org/nl/news/2014/09/18/255243>

⁶ <https://www.vn.nl/het-barst-hier-van-de-afghaanse-oorlogsmisdadigers?>

⁷ <https://www.trouw.nl/binnenland/de-beulen-van-assad-lopen-vrij-rond-op-straat-in-nederland~b4bc0d26/>

In 2011 volgde de zaak M.S.S. tegen België en Griekenland.⁸ De landen werden door het Hof veroordeeld omdat België een asielzoeker overdroeg aan Griekenland, waar de opvang-omstandigheden volgens het Hof niet zouden hebben voldaan aan de criteria van artikel 3 EVRM. De uitspraak deed afbreuk aan het hoofdprincipe van de Dublin-afspraken, die stellen dat het eerste EU-land waar een asielzoeker aankomt, verantwoordelijk is voor de asielprocedure. Ook werd zo het tussen EU-landen bestaande interstatelijk vertrouwensbeginsel ondergraven, hetgeen hersteld dient te worden. Het Hof legde hiermee de bijl aan de wortel van het EU-migratiesysteem. Recentelijk oordeelde de Raad van State in het verlengde van deze uitspraak dat Nederland zelfs geen alleenstaande meerderjarige mannelijke asielzoekers meer mag terugsturen naar België. In de zaak Hirsi Jamaa en anderen tegen Italië (2012)⁹ oordeelde het Hof dat het EVRM ook op internationale wateren van toepassing is, waarmee het in feite onmogelijk is geworden om Europese buitengrenzen veilig en effectief te bewaken. Voorheen was het EVRM alleen van toepassing op het grondgebied van de landen zelf. Als gevolg hiervan is grensbewaking gedelegeerd naar onder meer Turkije, Tunesië, en Egypte. De huidige status quo betekent dat het dodelijke asielsysteem van mensensmokkelnetwerken in stand wordt gehouden.¹⁰ Opvang in de regio vormt hiervoor een realistisch en humaan alternatief.

In de zaak Koua Poirrez tegen Frankrijk (2003)¹¹ werd vastgelegd dat iedere vreemdeling, ondanks het feit dat hij of zij nooit had bijgedragen aan de sociale zekerheid en (in dit geval) niet de Franse nationaliteit bezat, toch recht zou hebben op een uitkering. Andere uitspraken van het EHRM verplichten lidstaten intussen om een zorgplicht te blijven houden voor teruggestuurde asielzoekers ná hun terugkeer (Salah Sheekh tegen Nederland (2007)¹²) en vooraf waarborgen te garanderen (Tarakhel tegen Zwitserland (2014)¹³). In de zaak Paposhvili tegen België (2016)¹⁴ oordeelde het Hof zelfs dat een staat niet mag uitzetten indien de persoon lijdt aan medische aandoeningen waarvoor geen gegarandeerde toegang tot de medische dienstverlening bestaat in het land van herkomst. In veel landen is de medische zorg niet van dezelfde kwaliteit als in Nederland. Het is een begrijpelijke en humane wens om medische zorg te verlenen aan zieken, en Nederland kan daarbij hulp bieden. Maar daar is het asielstelsel niet voor bedoeld.

Er komen jaarlijks meerdere asielzoekers binnen die vooral lijken te worden aangetrokken door behandelmogelijkheden door Nederland. Van alle medische kwalen die terugkeer in de weg staan lijken psychische/psychiatrische problemen het vaakst voor te komen. Niet zelden wordt een patiënt na uitzetting opgehaald en direct

---

⁸ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103050>

⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-109231>

¹⁰ Onderweg naar de Canarische Eilanden verloren volgens het IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) vorig jaar (2024) naar schatting 8938 mensen het leven. De cijfers van de Middellandse Zee bevestigen de tragische dood van 2452 anderen.

¹¹ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61317>

¹² <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-78986>

¹³ <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-148070>

¹⁴ <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-169662>

naar een kliniek gebracht.¹⁵ Echter zijn er geluiden dat op het moment dat vreemdelingen teruggaan, zij soms "spontaan" genezen lijken te zijn. Na een dag lopen ze de kliniek uit. Daardoor ontstaat het beeld dat medische (psychische) problemen worden geveinsd. En dat enkel om uitzetting te frustreren.

Artikel 8 EVRM (recht op familieleven) wordt in migratiecontext onder meer gebruikt om alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) te herenigen met hun familie. Dit heeft een systeem voortgebracht waarin familieleden minderjarige kinderen vooruit sturen op een levensgevaarlijke reis naar Europa om deze gezinshereniging af te dwingen. De kinderen worden door hun ouders overgelaten aan de grillen van mensensmokkelaars: een onacceptabele situatie. Daarnaast ontkomen criminele vreemdelingen soms aan uitzetting door de huidige reikwijdte van dit artikel. Zo werd een Albanees in 2016 veroordeeld voor meerdere woninginbraken, maar keerde hij na zijn uitzetting op illegale wijze terug naar het Verenigd Koninkrijk om bij zijn Litouwse vriendin te zijn. Het stel trouwde en kreeg een kind, waarna in de zaak Binaj tegen Verenigd Koninkrijk (2024)¹⁶ op grond van artikel 8 EVRM nieuwe uitzetting werd geblokkeerd vanwege het ontstane gezinsleven van de man.

Het draagvlak en de geloofwaardigheid van zowel het Hof als het Verdrag staan onder druk. Dit heeft inmiddels geresulteerd in een kritische brief van negen landen, maar de huidige situatie is al langer funest voor het vertrouwen in de democratie en de rechtsstaat. Er zijn recente voorvallen van landen die uit frustratie uitspraken van het Hof hebben genegeerd. Zo zwoer de Franse minister van Binnenlandse Zaken eind 2023 "alles" te doen om het verbod op uitzetting van een Oezbeek - op basis van artikel 3 EVRM - niet na te hoeven leven. De Oezbeek betrof een geradicaliseerde moslim met acuut gevaar voor de nationale veiligheid. De bescherming van de Franse samenleving genoot volgens de minister voorrang op de veiligheid van de betreffende man.¹⁷ Het Verenigd Koninkrijk heeft op zijn beurt de legitimiteit van het EHRM verzwakt door in de "Safety of Rwanda Act 2024" expliciet vast te leggen dat ministers niet bij wet verplicht zijn om voorlopige maatregelen van het Hof (zogenaamde Rule-39-maatregelen) op te volgen.¹⁸ Deze wet werd aangenomen om overdracht naar Rwanda mogelijk te maken, ondanks eerdere EHRM-verboden wegens het risico op schendingen van artikel 3 EVRM.

Het Europese migratiebeleid en het draagvlak voor internationaal recht piepen en kraken. In navolging van de kritische brief aan het EHRM van negen landen - en steun vanuit de Tweede Kamer hiervoor middels de motie-Eerdmans¹⁹ - roept JA21 het kabinet op om samen met gelijkgestemde landen werk te maken van modernisering van het EVRM. Dat kan, door een nieuw interpretatie protocol toe te voegen aan het EVRM. Daarmee kan worden gespecificeerd hoe artikelen waarvan de betekenis sterk is verschoven moeten worden geïnterpreteerd. Om te beginnen

---

¹⁵ <https://www.vreemdelingenvisie.nl/vreemdelingenvisie/2022/02/medisch-vertrek>

¹⁶ <https://tribunalsdecisions.service.gov.uk/utiac/ui-2024-002035>

¹⁷ <https://www.euractiv.com/section/politics/news/french-minister-vows-to-defy-top-court-echr-on-uzbeks-expulsion/>

¹⁸ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2024/8>

¹⁹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2025Z11997&did=2025D27399>

dient voor artikel 3 en artikel 8 EVRM een adequate(re) belangenafweging mogelijk te worden gemaakt die ook eerder in het voordeel van de Staat kan uitvallen. In bepaalde gevallen kunnen asielzoekers zo alsnog worden overgedragen, uitgezet of hun verblijfsvergunning afgewezen als het belang van de openbare orde, nationale veiligheid en/of de veiligheid van burgers daarom vraagt. Het is overigens belangrijk om te benadrukken dat de overheid mensen hulp kan bieden, ook als zij daar niet juridisch toe verplicht is.

Het EVRM is opgezet met de meest nobele intenties. Door steeds verder opgerekte interpretaties vormt de jurisprudentie van het Hof inmiddels een obstakel voor het voeren van beter asielbeleid. Dan is het de taak van politici om met oplossingen te komen. Met deze notitie wil JA21 deze discussie verder brengen. Uiteindelijk moeten we toe naar een asielbeleid dat humaner is voor mensen op de vlucht als duurzaam en dragelijk voor Nederland. Tijdens het Nederlandse voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa in 2026/2027 kan Nederland voorstellen hiertoe agenderen.²⁰

Joost Eerdmans, lijsttrekker JA21.

---

²⁰ Het Comité van Ministers bestaat uit alle ministers van Buitenlandse Zaken van de Raad van Europa.

Protocol-voorstel artikelen 3 en 8 EVRM

Artikel 3 – Verbod op onmenselijke of vernederende behandeling

Blokkeert de overdracht van vreemdelingen naar een ander land, ook als deze geen aanspraak op bescherming hebben, als het risico bestaat op slechte opvang of slechte behandeling in dat andere land.

Origineel:

1. Niemand mag worden onderworpen aan folteringen of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen.

Voorstel JA21: introduceer een protocol dat ruimte schept voor een belangenafweging bij de uitzetting van vreemdelingen

JA21 wil dat er een beoordelingsmarge komt voor staten om zelf een afweging te maken bij de toelating en uitzetting van illegale/criminele vreemdelingen, waarbij rekening kan worden gehouden met een gegronde gevaar voor de openbare orde, nationale veiligheid, of veiligheid van anderen.

Bij een beslissing over de toelating, het verblijf, en uitzetting van vreemdelingen komt de verdragsluitende staten een ruime beoordelingsmarge toe indien de betrokkene een ernstig gevaar vormt voor de openbare orde, nationale veiligheid of veiligheid van anderen, en dit gevaar niet op andere wijze kan worden ondervangen.

Artikel 8 – Recht op gezinsleven

Iemand kan niet zomaar worden uitgezet of een verblijfsvergunning worden geweigerd als dit leidt tot een onevenredige schending van het gezinsleven. In de praktijk worden hiermee ook criminele vreemdelingen beschermd tegen uitzetting.

Origineel:

1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.
2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Voorstel JA21: introduceer een protocol waarin het primaat van de staat over eigen grensbeheer wordt verstevigd

JA21 wil dat de beoordelingsmarge (die reeds bestaat binnen artikel 8) voor staten bij de toelating en uitzetting van illegale/criminele vreemdelingen wordt verduidelijkt, waarbij rekening kan worden gehouden met een gegronde gevaar voor de openbare orde, nationale veiligheid, of veiligheid van anderen.

Bij een beslissing over de toelating, het verblijf, en uitzetting van vreemdelingen komt de verdragsluitende staten een ruime beoordelingsmarge toe, waarbij de in lid 2 van artikel 8 EVRM genoemde belangen moeten worden betrokken.

Appendix | Nederlandse voorbeeldzaken

Artikel 3 EVRM - het verbod op onmenselijke of vernederende behandeling

2014 - Raad van State (201402690/1/V1)

Casus: Iraniër veroordeeld voor meervoudige doodslag (vrouw en dochter).

Uitkomst: Niet uitzetbaar vanwege risico op slechte behandeling in thuisland.

Waarom problematisch: Zelfs gevaarlijke criminelen kunnen niet worden teruggestuurd naar hun thuisland.

2016 - Raad van State (201506251/1/V1)

Casus: Syriër met 1F-verwijt (oorlogsmisdaden).

Uitkomst: Geen asiel, maar ook geen uitzetting naar thuisland mogelijk.

Waarom problematisch: Nederland zit jarenlang vast aan oorlogsmisdadigers die hier feitelijk niet weg kunnen.

2019 - Raad van State (201804733/1/A2)

Casus: Afghaan met 1F-verwijt (oorlogsmisdaden).

Uitkomst: Geen asiel, maar ook geen uitzetting naar thuisland mogelijk.

Waarom problematisch: Nederland zit jarenlang vast aan oorlogsmisdadigers die hier feitelijk niet weg kunnen.

2022 - Raad van State (202005639/1/V1)

Casus: Afgewezen Nigeriaanse asielzoeker met medische verplichtingen

Uitkomst: Alleen uitzetting mogelijk als Nederland maandenlange zorg garandeert en financiert in Nigeria.

Waarom problematisch: Personen die al dan niet aangetrokken worden door behandelmogelijkheden door/in Nederland kunnen alleen worden uitgezet als Nederland hun behandeling in het buitenland betaalt.

Artikel 8 EVRM - het recht op respect voor het privé-, familie- en gezinsleven

2024 - Rechtbank Den Haag (ECLI:NL:RBDHA:2024:3391)

Casus: Vreemdeling met Armeense en/of Russische achtergrond en strafverleden, waaronder poging tot doodslag, inreisverbod.

Uitkomst: Verbod opgeheven omdat er geen actuele dreiging meer zou zijn, terwijl de Staat dat wel beargumenteerde.

Waarom problematisch: Strafbblad “verjaart” feitelijk; wie lang genoeg blijft procederen, kan alsnog blijven vanwege het privéleven.

2024 - Verenigde Koninkrijk (VK), First-tier Tribunal (UI-2024-002035)

Casus: Albanese staatsburger met strafverleden en uitzetting naar Albanië, keerde illegaal terug, trouwde met Litouwse partner, kind geboren in VK.

Uitkomst: Uitzetting geweigerd omdat het onredelijk zwaar zou zijn voor zijn zoon om naar Albanië te verhuizen, rechter oordeelde dat ook de mentale gezondheid van de vrouw zwaarwegend was.

Waarom problematisch: Artikel 8 EVRM wordt hier zo ruim toegepast dat een vreemdeling met een crimineel verleden, die bovendien eerder is uitgezet en illegaal terugkeerde, toch bescherming krijgt.

2024 - Rechtbank Den Haag (ECLI:NL:RBDHA:2024:10330)

Casus: Eritrese moeder en zes kinderen vragen gezinshereniging aan om bij zoon/broer in Nederland te verblijven. Minister wijst af wegens onder meer gebrek aan middelen en gebrek aan binding met Nederland.

Uitkomst: De minister zou belangen onvoldoende in samenhang hebben afgewogen en te weinig gewicht hebben gegeven aan de belemmering om gezinsleven in Eritrea uit te oefenen.

Waarom problematisch: Ondanks geen eerdere verblijfsrechten, geen middelen en volledige afhankelijkheid van publieke voorzieningen, wordt het besluit van de minister vernietigd.

Ten slotte: er werden in 2024 in Nederland meer dan 16.000 asielaanvragen gedaan, waaronder als gevolg van reizen door AMV's (alleenstaande minderjarige vreemdelingen), voor een verblijfsvergunning op basis van artikel 8 EVRM. 61% hiervan werd ingewilligd.²¹ Sinds 2014 kwamen bijna 31.000 AMV's naar Nederland. Van alle AMV's met een verleende vergunning liet binnen twee-en-een-half jaar 39 procent familieleden overkomen via de nareisregeling en 13 procent via de reguliere gezinshereniging.²²

²¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/06/14/tk-bijlage-staat-van-migratie-2024>

²² <https://longreads.cbs.nl/asielenintegratie-2025/>